

14. JÓZSEF EGYIPTOMBAN: POTIFÁR HÁZÁBAN ÉS A BÖRTÖNBEN (1Móz 39–40)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszama: 2.

(ÓRAVÁZLAT–JAVASLAT ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA (ld. Megjegyzés) ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ELSŐ ÓRÁJÁRA)

Megjegyzés: A leckét az egyházi iskolában két órában tanítjuk. Az első óra témája: József Egyiptomban: Potifár házában. A második órán: József Egyiptomban: a börtönben. Az állami iskolákban egy órában tanítandó a kettő.

TEOLÓGIAI ALAPOZÁS

(Felhasznált irodalom:

Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.

Biblia magyarázó jegyzetekkel. Budapest, 1996, Kálvin Kiadó.

Bright, John: Izrael története. Budapest, 1968, Egyetemi nyomda.

Jubileumi kommentár/A. Szentírás magyarázata. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.)

József személyének ezekben a történetekben két fontos vonása rajzolódik ki. Az egyik az, hogy „minden sikerül neki”, mindenki megkedveli, mert az Úr vele volt. Elnyeri Potifár jóindulatát, majd a börtönben a börtönőr bizalmi embere lesz.

Külső szépsége bajba keveri, amikor Potifárné el akarja csábítani. Itt jelenik meg József második kiemelt vonása: szorgalmas és becsületes. Olyan fiatalember, aki jó sáfára a rábízottaknak. Potifárné közeledését (mely egyoldalú) József erre a sáfárságra hivatkozva utasítja el. Nem teheti meg a gazdájával szemben – visszaélve a belé vetett bizalommal. József Istenellenes véteknek is tartaná a dolgot – és ez döntő szempont, amikor már szinte menekül az asszony erőszakos közeledése elől. A hiúságában megbántott, visszautasított nő bosszúja, az, hogy bevádolja férjénél Józsefet. Potifár megharagszik, de a szövegből nem egyértelmű, hogy mire. Józsefet akár halálra is ítélhette volna. József így kerül a fáraó börtönébe, mely meghatározó szerepet tölt be későbbi felemelkedésében.

A fáraó két főembere a főszűrtömester és főpohárnok vétkeztek uruk ellen, és vizsgálati fogságba kerülnek. Rangjukhoz méltóan megkülönböztetett figyelemben van részük: József szolgál fel nekik. Amikor megtudja, hogy miért szomorúak, (nem tudnak az egyiptomi álomfejtőktől segítséget kérni) József közli velük, hogy Isten előtt a jövő nem titok, és álomfejtés adományában is részesíthet valakit.

E mondatnak a polemikus éle nyilvánvaló. Az ókorba elburjánzott álomfejtők, jósök, ómenmagyarázók praktikáival szemben állítja Isten kijelentését, tudva, hogy bár Isten kijelentheti magát álomban is, nem minden álomnak kell ilyen értelmet tulajdonítani, sőt, ha nem akar, nem válaszol ilyen módon, még ha „megkérdézik” is.

József a főpohárnoktól csak közbenjárását kéri a fáraónál. A főpohárnok ígérete ellenére megfélemedezik Józsefről.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A 8-9 éves gyermekek már ismerik a szomorúság, csüggedés és elkeseredés fogalmát. Sajnos olyan is van köztük, aki ebben él, és jobban ismeri a reménytelenség helyzetét, mint a reményét. A fogság – normális esetben – nem ismerős a számukra. A felmenőik közül talán a még élő dédszülőktől hallhattak háborús fogságokról, de a közvetlen, közelebbi családtagoktól már kevésbé. A filmekből, mesékből a bezártság, a fogság is ismerős lehet a számukra. Van,

akit úgy büntetnek, hogy bezárják a szobájába, sarokba állítják, stb. Ez is fogság a gyermek számára.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

Minimum	Optimum
<ul style="list-style-type: none"> Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Ézsaiás könyve 49,15. Tudja segítséggel elmondani József egyiptomi történetét a tankönyvi kép és szöveg alapján. Tudjon egyszerű pár szavas imádságot mondani bátorítással. 	<ul style="list-style-type: none"> Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja értelmezni, saját szavaival magyarázni a lecke Igéjét: Ézsaiás könyve 49,15. Legyen képes elmondani József egyiptomi történetét saját szavaival. Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudjon egyszerű mondatokkal imádkozni.

ÓRAVÁZLAT–JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten vezet és vigyáz ránk. Ő nem hagyja el azt, aki Benne bízik.

Értelmi cél: Annak a bemutatása József történetén keresztül, hogy lehet Istenhez hűségesnek lenni minden helyzetben, és Isten nem hagyja el azt, aki Benne bízik.

Érzelmi cél: A nehéz helyzetből adódó elkeseredés, Istenbe vetett bizalom kettőssége.

Pragmatikus cél: Arra bátorítás, hogy a tanuló Istenben bízva merjen helytállni minden helyzetben.

Óra fő része	Javaslatok	Módszertani javaslatok, Taneszköz
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Játék: Kútba estem</p> <p>A játék leírása: Népi játék, amelyben a szereplők körben állnak vagy ülnek. Valaki a kör (kút) közepén guggol. Ő a „kútba esett”, és a csoport között egy párbeszéd zajlik:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kútba estem! – Ki húzzon ki? – Zoli. (Jancsi, Juli...) – Mivel? (Hogyan?) – Három ugrással. (két bukfencsel... (A kútba esett találja ki. – Írhatunk mi is kérdéseket egy lapra, amelyből egyet húz a kútba esett és felolvassa. A kiszabadítónak kell megválaszolni. Pl.: Hány 	<p>Közös játék, beszélgetés</p> <p>Érdeemes figyelni arra, hogy a csoport minden tagjának neve szerepeljen a lapokon.</p> <p>– Vigyázzunk arra, hogy ne legyen a másik nevének jelentése gúnyolódás tárgya!</p>

	testvére van Józsefnek? Hogy hívják József apját? stb.) Megjegyzés: Mindig másik szereplőt kell választani, és mindig más módot kell találni a kiszabadításra.	
Feldolgozási javaslat	<p>Kapcsolódó feladat: A mellékletben egy önértékelő lap segítségével, a gyerekekkel beszélgethetünk arról, hogy mit gondolnak magukról, mire tartják magukat képesnek és mire nem. A feladat leképezi József helyzetét, érzéseit, amiket a kiszolgáltatottságban átélt, de egyúttal itt tanulta meg azt is, hogy milyen módon alakíthatja sorsát.</p> <p>Közös ellenőrzés, értékelés</p> <p>Tankönyvi szövegfeldolgozási javaslat: Tudod-e? kortörténeti adalék</p> <p>Történetmondás vázlat</p> <ul style="list-style-type: none"> • József Potifár házába kerül • Isten sikeresé teszi Józsefet • József Potifárné miatt börtönbe kerül <p>Kapcsolódó feladat: 1. f.</p> <p>Beszélgetés a képek alapján: (TKEI 79. o. vagy TKGY 75. o.) A beszélgetés irányvonalai: Essen szó arról, hogy minden helyzetben hasznossá tehetik magukat! Nehéz helyzetben is meg lehet találni azokat a dolgokat, amelyek reménnyel tölthetnek el minket. Minden helyzetben lehet hálát adni. ARANYMONDÁS: A szöveg értelmezése, a történet és az aktuális élethelyzetre való vonatkoztatása, memorizálása.</p>	<p>Melléklet</p> <p>Tankönyv</p> <p>Megfigyelési szempont: Miért került börtönbe József?</p>
Énekjavaslat	Maradj velem, mert mindjárt este van	TKEI és TKGY 15. ének

MELLÉKLET:

Az alábbi kérdőív jól használható a közös beszélgetéshez.

Kérdőív: Mit gondolsz magadról?

Jelöld X-szel azt a mondatot, amelyiket gyakran szoktad mondogatni!

Nekem soha sem sikerül semmi...	☐	Szívesen eszem csokoládét.	☐
Nekem muszáj csokit enni...	☐	Feldühítettél, megverlek...	☐
Néha nem sikerül a rajzom.	☐	Fáj a gyomrom, mert izgulok, hogy nem sikerül a felmérésem.	☐

Dühös lettem, mert megbántottál.		Ha lesz időm, játszani fogok egy kicsit.	
Nem izgulok, mert ha nem sikerül a felmérésem, kijavítom...		Miért vagyok én ilyen fecsegő?	
Most azonnal játszani akarok...		Én nem tudom ezt megcsinálni.	
Néha sokat beszélek, de szeretem elmondani, amit kigondolok.		Én egy lusta gyermek vagyok.	
Én nem szeretem ezt csinálni.		Én nem akarom ezt megcsinálni.	
Néha én vagyok az utolsó, néha meg első.		Miért mindig én vagyok az utolsó?	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKEI 78-79. o. és TKGY 74-75. o.

A képen látható:

Kétoldalas képet látunk. A börtön sivár részlete tűnik fel először. Az ajtóban ott áll a börtönőr, kezében fegyver. Díszes öltözéke mutatja, hogy ő „felsőbbrendű” a rabokhoz képest. Majd Józsefet látjuk, és másik két rabot. Éppen esznek. József a ruhájával kitűnik a rabok közül. A fősütőmester és a főpohárnok épp az álmát meséli Józsefnek, aki megfejti ezeket. A képen felhőben „jelennek” meg az álmok: egy kéz a szőlőből italt facsar egy kehelybe. Ételek kosarakban, amit a madarak csipegetnek.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez:

Megfigyelési szempont lehet: Mi történt Józseffel Egyiptomban?

- Hogy került József Egyiptomba?
- Mi történt vele Potifár házában? Miért lett felügyelő?
- Mit csinálhat egy felügyelő?
- Miért került József a börtönbe?
- Hogyan viselkedett József a börtönben? Ennek mi lett a következménye?
- Milyen új foglyok érkeztek a börtönbe? Nézd meg a képet!
- Mit álmódott a főpohárnok? Nézd meg a képet!
- Mit álmódott a fősütőmester? Figyeld meg a képet!
- Hogyan magyarázta az álmokat József?
- Mit kért József a főpohárnoktól? Miért?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

Aranymondás: „Ha mások megfeledkezének is, én nem feledkezem meg rólad!”

- Miért nem búslakodott soha József?
- Miért dolgozott olyan szorgalmasan?
- Kik azok, akik megfeledkeztek Józsefről?
- Ki az, aki mindvégig vigyázott rá, akkor is, amikor rossz volt a sorsa?
- Érezted már, hogy rád is vigyáz Isten? Akkor is, ha nem veszed észre.

2. Játék: Nem tettem semmi rosszat!

Miután elmeséltük a történetet, megkérjük a gyerekeket, hogy képzeljék magukat József helyébe, akit ártatlanul megvádolnak. Képzeljék el, hogy József azt mondja: „Nem tettem semmi rosszat!” Próbálják meg különböző hangsúllyal (érzelmeikkel) kimondani.

(Eredeti ötlet: Miklya Luzsányi Mónika-Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához, Harmat Kiadó, 2012; 9/IV)

3. Játék: Nem én voltam!

Megkérjük a gyerekeket, hogy képzeljék el, hogy valaki a tanteremben összefirkálta a padot, és valaki őket megvádolja. A feladat, hogy mondják különböző hangsúllyal (érzelmekkel) azt a mondatot: „Nem én voltam!”

Érzelmek: ijedten, félve, szomorúan, csendesen, mérgesen, dühösen stb.

A fenti helyzetet el is játszhatják. Utána megbeszélhetjük velük, hogy hogyan álljunk ki a magunk igaza mellett. Mit lehet ilyenkor mondani? Hogyan mondjuk?

(Eredeti ötlet: Miklya Luzsányi Mónika-Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához, Harmat Kiadó, 2012; 9/IV)

4. A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 25. zsolt. 1. 4.7. verse: Szívemet hozzád

Református Énekeskönyv: 42. zsolt. 1.7. verse: Mint a szép híves patakra

Református Énekeskönyv: 157. dics. Könyörülj rajtunk

Dicsérjétek az Urat: 90: Tehozzád emelem

Dicsérjétek az Urat:156. Mi segítségünk – kánon (+JJ)

14. JÓZSEF EGYIPTOMBAN: POTIFÁR HÁZÁBAN ÉS A BÖRTÖNBEN (1Móz 39-40)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszama: 2.

(ÓRAVÁZLAT–JAVASLAT ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA (ld. Megjegyzés) ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ELSŐ ÓRÁJÁRA)

Megjegyzés: A leckét az egyházi iskolában két órában tanítjuk. Az első óra témája: József Egyiptomban: Potifár házában. A második órán: József Egyiptomban: a börtönben. Az állami iskolákban egy órában tanítandó a kettő.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

Minimum	Optimum
<ul style="list-style-type: none">• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban.• Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Ézsaiás könyve 49,15.• Tudja segítséggel elmondani József egyiptomi történetét a tankönyvi kép és szöveg alapján.• Tudjon egyszerű pár szavas imádságot mondani bátorítással.	<ul style="list-style-type: none">• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban.• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja értelmezni, saját szavaival magyarázni a lecke Igéjét: Ézsaiás könyve 49,15.• Legyen képes elmondani József egyiptomi történetét saját szavaival.• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudjon egyszerű mondatokkal imádkozni.

ÓRAVÁZLAT–JAVASLAT

Fő hangsúly: Arra bátorítás, hogy a tanuló álljon helyt minden helyzetben, és merjen bízni Istenben.

Értelmi cél: Annak a bemutatása József történetén keresztül, hogy lehet Istenhez hűségesnek lenni minden helyzetben, és Isten nem hagyja el azt, aki Benne bíz.

Érzelmi cél: A nehéz helyzetből adódó elkeseredés és az Istenbe vetett bizalom kettőssége.

Pragmatikus cél: Arra bátorítás, hogy a tanuló álljon helyt minden helyzetben, és merjen bízni Istenben.

Óra fő része	Javaslatok	Módszertani javaslatok, Taneszköz
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Feladat: Képek Különböző képeket mutatunk a gyerekeknek, amelyeken nehéz helyzetben lévő gyerekeket látunk. (pl. próbál felemelni valamit, de nem bírja) A beszélgetés szempontjai:	képek, fontos, hogy a képeken a gyermek egyedül legyen a megoldandó feladattal, egy képet kivéve

	<ul style="list-style-type: none"> – Elemezzék az adott helyzetet (Hogy kerülhetett ilyen helyzetbe? Miért nehéz ez számára? stb.) – Essen szó arról, hogy minden nehéz helyzet rejt magában valamit, amiből tanulhatunk vagy többek lehetünk. – Beszéljék meg, hogy egy nehéz helyzet reménységforrás is lehet. – Végül megbeszélhetik a hittanosok a lehetséges megoldásokat. 	beszélgetés
Feldolgozási javaslat	<p>Tankönyvi szöveg-feldolgozási javaslat:</p> <p>Történetmondás vázlata</p> <ul style="list-style-type: none"> • Isten a börtönben is sikeressé teszi Józsefet. • A fáraó új foglyai. • a főpohárnok álma, József megfejtése. • A főpohárnok ígérete. • A fősütőmester álma, József megfejtése. • Az álmok beteljesednek. • A főpohárnok megfelekedezik Józsefről. <p>Kapcsolódó feladat. 2. és 3. feladat</p> <p>Beszélgetés a tankönyvi kép alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mit látunk a képen? • Nevezd meg a szereplőket! • Kik a foglyok? • Milyen érzelmet látsz József arcán? • Ki a kép alapján a legfontosabb személy? • Miért gondolod, hogy a megnevezett személy a legfontosabb szereplő? <ul style="list-style-type: none"> • Próbálják meg megfogalmazni azt, hogy hogyan érezhette (milyen eseményekben láthatta meg) József Isten segítő jelenlétét. <p>Bibliai kvíz ARANYMONDÁS: A szöveg értelmezése, memorizálása</p> <p>Kapcsolódó feladat: 4. f.</p>	<p>Tankönyv</p> <p>Tankönyv Beszélgetés a képek alapján</p>
Énekjavaslat	Maradj velem, mert mindjárt este van	TKEI és TKGY 15. ének Az éneket imádságként énekelje el az osztály!